

the economy. It was established that the formation and strengthening of banks' resource base is one of the main challenges in implementing their own development strategies in accordance with Art. 92 of the Constitution of Ukraine.

Thus, the bank's own capital — is the basis for its establishment and effective functioning. Increasing the size of capital, respectively, allows the bank to more involved and at the same time to carry out more complex, risky and profitable operations on financial markets. The size and capital structure affect the stability and reliability of each bank.

References

1. *Lutz, D. S.* The Origins of American Constitutionalism / D. S. Lutz. — Baton Rouge; London: Louisiana State Univ. Press, 1988. — 138 p.
2. *Formen, S. W.* Verfahren und Wirkungen der Parliamentsarischen Kontrolle / S. W. Formen // Parlamentsrecht und Parlamentspraxis in der Bundesrepublik Deutschland. — Berlin; New York: De Gruyter, 1989. — 1328 p.
3. *Henkin, L.* A New Birth of Constitutionalism: Genetic Influence and Genetic Defects / L. Henkin // Cardozo Law Rev. — 1993. — Vol. 14, Iss. 3—4. — 67 p.
4. *Buchanan, J. M.* The Domain of Constitutional Economics / J. V. Buchanan // Constitutional Polit. Economy. — 1990. — Vol. 1, Iss. 1. — 18 p.

Костяшкін І. О.

Актуальні проблеми позасудового вирішення земельних спорів

Kostiashkin I.

Current Problems of Extrajudicial Settlement of Land Disputes

In this article some problems of legal regulation of extrajudicial settlement of land disputes are covered. Certain provisions of the existing procedure, concerning the possibility of conciliation are analyzed. Attention is paid to international instruments in the field of mediation as an alternative method of resolving land disputes. The necessity of legislative regulation of legal mechanism for implementing alternative ways of resolving land disputes.

В статті розкриваються окремі проблеми законодавчого регулювання позасудового вирішення земельних спорів. Аналізуються

окремі положення діючих процесуальних кодексів, щодо можливості застосування примирювальних процедур. Звертається увага на міжнародні акти в сфері медіації як альтернативного способу вирішення земельних спорів. Обґрунтовується необхідність законодавчого регулювання правового механізму впровадження альтернативних способів вирішення земельних спорів.

В умовах становлення та розвитку ринкових перетворень в Україні неабиякого значення набувають правовідносини в сфері забезпечення земельних прав громадян. Визначальною складовою таких правовідносин виступають дієві гарантії захисту земельних прав громадян України. Незавершеність судової реформи, невизначеність у підсудності відповідних справ, відсутність дієвого альтернативного механізму захисту земельних прав визначають необхідність наукових розвідок у вказаному напрямку.

Загально прийнятим є вирішення земельного спору в межах встановленої процесуальної форми, що забезпечує об'єктивність, змагальність, відкритість розгляду спору та рівність сторін конфлікту. Як відомо, недотримання відповідної процесуальної форми, строків звернення за захистом порушеного права може слугувати підставою для відмови як у розгляді, так і в задоволенні відповідних вимог. Відтак земельний спір визначається як різновид конфлікту, що виникає у зв'язку з порушенням чи невизнанням прав та законних інтересів суб'єктів земельних правовідносин і вирішується відповідно до встановленої процесуальної форми.

Відповідно до ст. 124 Конституції України [1] юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі. Однак найширша компетенція судів у вирішенні земельних спорів не перешкоджає застосуванню та розвитку інших альтернативних способів вирішення земельних спорів. Відповідно до рішення Конституційного суду України щодо офіційного тлумачення ч. 2 ст. 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) [2], встановлення законом або договором досудового (позасудового) врегулювання спору за волевиявленням суб'єктів правовідносин не є обмеженням юрисдикції судів і права на судовий захист.

Земельний Кодекс України [3] закріплює компетенцію органів місцевого самоврядування щодо меж земельних ділянок в межах населених пунктів, які перебувають у власності і користуванні громадян, та додержання громадянами правил добросусідства. Органи Держгеокадастру можуть вирішувати аналогічні спори за межами населених пунктів, а також спори щодо встановлення сервітутів.

Однак на практиці вирішення земельних спорів зазначеними органами стає ще більш проблематичним, ніж звернення до суду, через відсутність законодавчого регулювання низки процедурних моментів, пов'язаних із реалізацією вказаної компетенції. Зокрема, забезпечення додержання семиденного терміну у вирішенні земельного спору міською радою (скажімо, міста обласного підпорядкування) є практично неможливим, натомість положення про діяльність Держгеокадастру взагалі не містить порядку розгляду земельних спорів, що в більшості випадків породжує формальні відписки щодо судового розгляду земельних спорів.

За таких умов особливої актуальності на сучасному етапі входу України до європейської спільноти набувають механізми позаюрисдикційного вирішення спорів як найбільш доступні, скорочені у часі та ефективні процедури забезпечення земельних прав громадян. У свою чергу, навіть судовий порядок розгляду земельних спорів передбачає застосування примирювальних процедур. Досудове врегулювання спорів відповідно до ч. 1 ст. 111 Кодексу адміністративного судочинства України [4] здійснюється шляхом проведення попереднього судового засідання, яке спрямоване на врегулювання спору без доведення його до судового розгляду, або ж, в разі недосягнення згоди, на створення умов для швидкого розгляду і вирішення адміністративної справи в одному судовому засіданні протягом розумного строку. Згідно ч. 1 ст. 130 Цивільного процесуального кодексу України [5], попереднє судове засідання проводиться з метою з'ясування можливості врегулювання спору до судового розгляду або забезпечення правильного та швидкого вирішення справи. Договірна основа застосування заходів позасудового врегулювання господарського спору вста-

новлена й Господарського процесуального кодексу України [6], де ч. 1 ст. 5 передбачено, що сторони застосовують заходи позасудового врегулювання господарського спору за домовленістю між собою. Одночасно у всіх цих процесуальних кодексах передбачено право сторін на примирення на будь-якій стадії судового процесу на взаємних поступках.

Разом з тим дієві механізми альтернативного вирішення земельних спорів фактично відсутні в Україні. Така ситуація зумовлена як браком законодавчого забезпечення, так і небажанням державних органів у підтримці подібних процедур. Зокрема, якщо медіація як альтернативний спосіб вирішення земельних спорів не знаходить свого законодавчого забезпечення, то діяльність третейських судів, врегульована Законом, внаслідок їх юридично-технічної недосконалості не узгоджується з положеннями інших законодавчих актів (зокрема, з положеннями Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України), що призводить до складних системних колізій, вирішувати які доводиться знову ж таки судам загальної юрисдикції [7].

Натомість ефективність використання альтернативних способів вирішення спорів підтверджується світовим досвідом, де за допомогою таких способів вирішується приблизно 80 % цивільних, господарських та адміністративних справ [8]. За таких умов в Україні назріла об'єктивна необхідність запровадження законодавчих механізмів альтернативного вирішення спорів на основі рекомендаційних актів Європейського Союзу:

— Рекомендації Рес (2002) 10 щодо медіації в цивільних справах [9];

— Рекомендації Рес (2001) 9 щодо альтернативного судового розгляду спорів між адміністративними органами і сторонами — приватними особами (адміністративні справи) [10].

Однак впровадження даних процедур має знайти підтримку як з боку суб'єктів законодавчої ініціативи, так і в правозастосовчій практиці судових і правоохоронних органів, за інших умов альтернативним процедурам навряд чи вдасться забезпечити ефективний захист земельних прав громадян.

Список використаних джерел

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відом. Верхов. Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Товариства з обмеженою відповідальністю «Торговий Дім “Кампус Коттон клаб”» щодо офіційного тлумачення положення частини другої статті 124 Конституції України (справа про досудове врегулювання спорів) від 9 липня 2002 року № 15-рп/2002 // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-02>. — Дата доступу: 17.09.2016.

3. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III // Від. Верхов. Ради України. — 2002. — № 3—4. — Ст. 27.

4. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV // Від. Верхов. Ради України. — 2005. — № 35—36, 37. — Ст. 446.

5. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV // Від. Верхов. Ради України. — 2004. — № 40—41, 42. — Ст. 492.

6. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року № 1798-XII // Від. Верхов. Ради України. — 1992. — № 6. — Ст. 56.

7. Верховний Суд України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua>. — Дата доступу: 17.09.2016.

8. *Арсенюк, А. О.* Процесуально-процедурний порядок судового розгляду земельних спорів в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / А. О. Арсенюк. — К., 2016. — С. 168.

9. Рекомендація Rec (2002) 10 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо медіації в цивільних справах (ухвалена Комітетом Міністрів 18 вересня 2002 року на 808-му засіданні заступників міністрів) // Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. — К., 2015. — С. 468—471.

10. Рекомендація Rec (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо альтернатив судовому розгляду спорів між адміністративними органами й сторонами — приватними особами (ухвалена Комітетом Міністрів 5 вересня 2001 року на 762-му засіданні заступників міністрів) // Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. — К., 2015. — С. 463—467.